

Helsingør Domkirke

Skt. Olaf

Efterår 2024

SERIE: FOLKEKIRKEN I SAMFUNDET

Menneskelivets etiske og religiøse perspektiver og dilemmaer

Af sognepræst Anne Sofie Grandorf

I vores kirkeblad har vi gennem det sidste år bragt, hvad man kunne kalde en artikelserie om "Kirken i samfundet". Sigtet med denne har været dels at afdække, dels at pege på alle de områder i vores liv, hvor kirke og kristendom spiller en rolle. Enten på en ganske åbenlys måde, eller på områder som ikke nødvendigvis umiddelbart falder i øjnene. Artiklerne har søgt at vise, hvordan kirken trækker dybe spor i vores måde at tænke på, at indrette vores samfund på, ja, i hele vores tilgang til livet og medmennesket.

Vores opfattelse af det fællesmenneskelige har sit udspring i vores kristne arv. Den grunder dybt i både antik jødisk og græsk tænkning. Den antikke jødedom har vi en direkte forbindelse til i vores bibel. Både det gamle og det nye testaments omdrejningspunkt er opfyldelsen af den gudsgivne lov, *Toraen*, som netop udtrykker Guds vilje med

os og med vores forhold til vores medmenneske. I denne sammenhæng skelner vi altså ikke mellem Gud selv og Guds vilje. Man kan sige, at han er, hvad han udtrykker. Derfor er dyrkelsen af Gud lig med at opfylde hans åbenbarede vilje – hans lov.

Denne lovs kerne eller mening er udtrykt i "det dobbelte kærlighedsbud", der lyder: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte, af hele din sjæl og af hele dit sind, og *din næste* som dig selv". Det vil sige, at dyrkelsen af den ene sande Gud finder sit ypperligste udtryk i kærligheden til medmennesket, *næsten*. Der går altså en direkte linje fra den Gud, som dyrkes i tempelkulten til det enkelte menneske med et bud om engagement i det menneskelige fællesskab. Den jødiske lov er da også gennemsynret af nøjagtige bestemmelser for, hvordan vi skal omgås hinanden. Ja, de ti bud beskriver ovenikøbet hvordan vi med vores bevidsthed skal forholde os til hinanden, hvordan vi har lov til at tænke, føle og tale om hinanden. Denne lov eller dette tankesæt har altså fællesskabet som omdrejningspunkt. Fore-

---

Forsidefoto: Jacob Ægidius

stillingen om individet og individets frihed, som vi dyrker i dag, er fremmed for den antikke jødedom.

Dette betyder, at taler vi om jødedommen som *religion*, taler vi samtidig om den jødiske *etik*, for de to er én og samme sag; I denne sammenhæng kommer gudsdyrkelse og omsorg for fællesskabet ud på ét. Hvilket jo heller ikke er en fremmed tankegang for os, der tilhører den kristne kirke. Vi står med vores åndelige fødder dybt begravet i jødedommens tankegods, men også i en tradition som har udviklet sit eget særpræg. Kirken har fra begyndelsen haft et tvetydigt forhold til den jødiske forestilling om den gudsgivne lov. Den opfattes på den ene side som Guds vilje med verden og mennesket, og på den anden side som en spændetrøje for vores umiddelbare opfyldelse af kærlighedsbuddet. Loven opfattes også som en fristelse for vores trang til at spejle os i vores handlinger fremfor at spejle os i Gud. Eller som et påskud for at søge anerkendelse for hvad vi selv gør, fremfor at handle med vores medmenneskes behov for øje.

Der findes altså i vores kirkelige tradition en mistro til religiøse og moralske regelsæt. Vi har det svært med formaliseret eller juridisk etik, da den i én eller anden forstand kompromitterer vores forestilling om næstekærlighed som personlig hengivenhed eller engagement. Denne skepsis medfører et øget fokus på individet fremfor fællesskabet, og er en tvetydighed eller mistro, der løber som en rød tråd gennem hele kirkehistorien. Det store opgør med forestillingen om kirken som etisk-juridisk institution kom med reformationen, der med forkastelsen af kirken som frelsesinstitution åbnede porten på vid gab for vores moderne individualisme.

Altså har vi i dag svært ved at hævde en guddommelig eller bare naturlig etik. Vi har i vores tradition og historie udviklet et tankesæt, som på mange

områder har drevet os ud i moralsk autonomi. Vi har selvfølgelig stadig domstole, der sætter grænser for vores udfoldelse på andres bekostning, lige som vi også har udviklet en velfærdsstat, som har overtaget basale omsorgsopgaver. Vi er altså i stand til på demokratisk vis at forhandle os frem til en "minimal etik". Men vi lever i en tid, i et samfund, som accepterer, at praktisk taget enhver etisk problemstilling er til forhandling. Moralsk bedrevenhed er uacceptabel, for ingen kan længere opkaste sig til autoritet, når det gælder den andens virkelighed og verdensbillede. Så langt har vi flyttet os fra Mose-lovens minutiøse bestemmelser for praktisk taget ethvert spørgsmål angående tilværelsens indretning. Og så langt har vi flyttet os fra den katolske kirkes nøje granskning og opregning af menneskelige laster og dyder.

Sideløbende med denne åndelige emancipation har den teknologiske udvikling taget fart. Ethiske dilemmaer som vores forældre eller bedsteforældre end ikke anede muligheden af, er nu brændende aktuelle. Desuden er verden med den teknologiske udvikling skrumpet og vores mellem menneskelige virkelighed har som føle deraf udvidet sig. Dette betyder at omverden både er større og farligere, og at vores ansvarsområde samtidig har udvidet sig betragteligt. Når vi via medierne med egne øjne er vidner til vores næstes nød – om han så lider tusindvis af kilometer fjernt fra os – er vi de facto ansvarlige. Siger det kristne næstekærlighedsbud.

Åndelig bagage lader sig ikke bare ignorere, heller ikke når vi selv synes, at vi har efterladt den på historiens kirkegård. Generationers overleveret tankegods lever videre i vores måde at orientere os på i verden og i vores omgang med hinanden. På trods af vores moderne forestilling om autonomi og krav om selvbestemmelse og individets frie valg, lever traditionen, religionen, kulten og dens fordrin-

ger et skjult liv midt i livet. Hvilket er ensbetydende med, at der stadig eksisterer en forestilling om et menneskeligt fællesskab, et fællesskab i dybden, som for en stor dels vedkommende unddrager sig vores normale sproglige virkelighed, men som vi i én eller anden grad alligevel erfarer og formår at give videre. Dette fællesskab får sprog og krop, når vi stilles overfor vores eksistens grænser; når vi står for at skulle afgøre, hvad livet i bund og grund er. Når vi skal tage stilling til, hvor livet begynder og slutter. Når vi skal udgrunde, hvad et godt liv er. Efterårets foredragsrække og studiekreds udforsker dette tema. Under titlen "Menneskelivets etiske og religiøse perspektiver og dilemmaer", vil vi afsøge forskellige etiske problemfelter.

Første foredragsholder er tidligere formand for etisk råd, overlæge og professor Gorm Greisen. Gorm Greisen har gennem en årrække beskæftiget sig med fosterdiagnostik og livsbevarende behandling af immature og misdannede børn, og således haft et stort fagligt og menneskeligt engagement i denne problematik. Den teknologiske udvikling byder på store, men også svært overskuelige muligheder for at bevare liv og stiller en række spørgsmål til vores opfattelse af, hvad et liv er værd, men også hvornår det er værd at leve. Foredraget har titlen "Hvornår er man et rigtigt menneske?" og vil afdække og belyse nogle af disse dilemmaer vores moderne medicinske og teknologiske videnskab stiller os i.

Det andet af efterårets foredrag er ved cand.teol. og tidligere leder af Bibelselskabet Synne Garff, og har titlen "Tro, tab og traumer i et globalt perspektiv". Synne Garff arbejder med metoden bibelsk sjælesorg og har beskæftiget sig med tab på mange niveauer: "Tab har mange former. Det kan handle om dødsfald, sygdom, ulykke, stress og brudte relationer. Det kan også handle om, at etiske værdier forrådes af en selv eller andre. Når et menneske får revet

tæppet væk under sig, vil eksistentielle og religiøse spørgsmål ofte melde sig. Troen kan være en kilde til fornyet livsmod i en krise," siger Synne Garff.

November måneds foredrag er også en optakt til filmen "Dag Hammarskjöld", som vises i Moviehouse d. 19. november. Foredraget er ved cand.mag. litt. Louise Klinke Øhrstrøm, der har nyoversat den tidligere og generalsekretær for FN's og diplomats dagbogsmanuskript "Vejmærker". Værket er forfatterens refleksion over livet i den kristne tro, som inspireret af historiens store kristne tænkere gør sig overvejelser over det storpolitiske liv og forholdet mellem magt og pligt. Skriftet er ydermere en meditation over det guddommelige som vi møder det i verden, i medmennesket og i naturen.

Efterårets studiekreds er ved Jakob Ulrik Hansen og har titlen "Spørgsmålet om mennesket og det gode liv". Studiekredsen tager udgangspunkt i både klassiske og nyere tænkere som Aristoteles, Kant, Kirkegaard og Løgstrup, som læses i kortere tekstuddrag som afsæt for en samtale om det gode liv, og de pligter og dyder som er dets forudsætning.

Vi kan ikke leve uden fællesskaber. Vi er åndelige væsner, som er dybt afhængige af at finde mening. Kirken er en meningsgivende institution. Den hævder at livet i sig selv er meningsfuldt og godt, fordi det er skabt af Gud, af kærlighed. Kirken hævder ydermere, at Gud selv er kærlighed, og at kærlighed er al menings essens. Derfor er vi både dybt forbundne og forpligtede på hinanden, og derfor er vi afhængige af samtalen om vores liv med hinanden; om vores håb og frygt, om hvad vi vil med livet, og hvordan vi forholder os til døden. Dette er kirkens åndelige arv, som den vil forvalte med påstanden om, at vi er andet og mere end vores biologiske eksistens, lige som den til enhver tid vil problematisere, at vi er os selv nok.

Genudsendelse af Barnaby eller menighedsrådsvalg?

Af Katja Gottlieb, filolog, forfatter og medlem af menighedsrådet ved Helsingør Domkirke

Kom til valgforsamling d. 17. september

Hvad så du i TV i tirsdags? Tja... måske tv-avis? Eller "Beliggenhed, beliggenhed, beliggenhed"? Eller en genudsendelse af "Barnaby", som vi har set mindst to gange før?

Jeg kan ikke huske, hvad jeg så i TV i tirsdags. Og det kan du måske heller ikke. Og i det lange løb er det jo også bedøvende ligeegyldigt, for det havde ingen betydning. Det har det til gengæld, hvis du tirsdag d. 17. september lader fjernbetjeningen ligge og møder op til menighedsrådsvalget i Helsingør

Domkirke for at afgive din stemme til valget. Også selvom du tænker, at det der 'menighedsråds-halløj' ikke er noget for dig. Eller selvom du tænker, at du jo ikke rigtig bruger kirken søndag efter søndag. Som beboer i Skt. Olai Sogn og medlem af folkekirken er det også din kirke, og det er menighedsrådet, – som er en form for bestyrelse, – der bliver valgt for fire år ad gangen, der i dagligdagen arbejder sammen om at udstikke rammerne for det kirkelige arbejde."

Først og fremmest arbejder menighedsrådet selvfølgelig med gudstjenesten og de andre kirkelige handlinger, som vi alle kommer i berøring med i løbet af vores liv: Dåb, konfirmation, vielser og begravelser, og med kirkens musikliv, som også er helt centralt i forhold til den danske gudstjeneste. Og så tager rådet sig af personaleledelsen og kirkens økonomi. Med til kirkens liv hører også aktiviteter som diakoni, der er betegnelsen for kirkens sociale arbejde, foredrag, koncerter og meget mere, og så tager menighedsrådet sig også af kirkebygningerne, som ikke bare er en

central del af vores kulturarv, men også ligger som landmærker i vores alle sammens hverdag.

Og hvorfor er det så vigtigere, at du interesserer dig for det, end at du bruger aftenen på "Spise med Price", der laver hakkebøf på fem forskellige måder, kan man spørge? Det er det fordi, at hvis DU ikke møder op og stemmer, så er det kun dem, der plejer at gøre det, der får indflydelse. Og så får vi nøjagtig det, vi plejer. Alt det, du kunne forestille sig, at din lokale kirke kunne danne rammen om, bliver kun foldet ud, hvis du bruger din stemme.

Jeg håber, du vil prioritere at bruge et par timer på dit lokalmiljø tirsdag d. 17. september. Barnaby bliver helt sikkert genudsendt.

Menighedsrådsvalg 2024

Valgforsamling tirsdag 17. september kl. 19 i kirken

17. september 2024 er der valg til menighedsrådet – valget foregår ved en valgforsamling, hvor der opstilles og vælges kandidater og suppleanter. Yderligere information vil komme på kirkens opslagstavle og hjemmeside. Ved at møde op til valgforsamlingen er du med til at vælge retningen for kirkens arbejde i Sankt Olai Sogn. Det kan du gøre ved enten selv at stille op som kandidat eller ved at være med til at vælge, hvem der skal sidde i menighedsrådet.

På valgforsamlingen præsenteres kandidaterne, og efterfølgende er der mulighed for debat.

Tre foredrag i Oxernes Kapel

HVORNÅR BLIVER MAN ET RIGTIGT MENNESKE?

Foredrag ved Gorm Greisen
onsdag den 11. september kl. 17-19

Foredrag ved tidligere formand for etisk råd, professor emeritus og overlæge Gorm Greisen. Gorm Greisen har gennem et langt arbejdsliv været optaget af behandling af syge nyfødte og for tidligt fødte børn på Rigshospitalet. Foredraget vil berøre de etiske dilemmaer, som er forbundet med den teknologiske udvikling, både mht. livsbevarende behandling af immature og misdannede børn og mht. fosterdiagnostik for at give baggrund for en diskussion af abortlovgivning og overvejelser over børns ret til (et godt) liv.

VEJMÆRKER

Foredrag ved Louise Klinke Øhrstrøm
onsdag den 6. november kl. 17-19

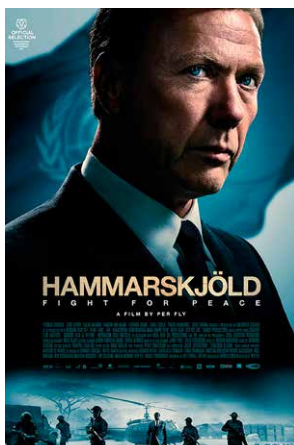
Efter FN's daværende generalsekretær Dag Hammarskjölds tragiske død i et flystyrt i 1961, fandt man i hans lejlighed i New York manuskriptet Vejmærker. Fundet vakte stor opsigt verden over, for få vidste, at Hammarskjöld var inspireret af den kristne mystik, som det fremgår i teksterne. Samtidig med at man posthumt tildelte Hammarskjöld Nobels Fredspris for hans diplomatiske arbejde, anede man ikke, hvad man skulle stille op med Hammarskjölds tydelige kristne inspiration i Vejmærker. Bogen er sidenhen blevet en moderne klassiker indenfor kristen spiritualitet.

TRO, TAB OG TRAUMER I ET GLOBALT PERSPEKTIV

Foredrag ved Synne Garff torsdag den 10. oktober kl. 17-19

Som international chef i Bibelselskabet i henved 10 år rejste Synne Garff hyppigt på kanten af krig og katastrofer. Hun har ført samtaler om troens betydning med bl.a. traumatiserede flygtninge, fængslede, migranter og torturofre. I forbindelse med sit arbejde stødte hun på bibelsk sjælesorg; en metode, hun uddannede sig i og har stor praktisk erfaring med. "Tab har mange former. Det kan handle om dødsfald, sygdom, ulykke, stress og brudte relationer. Det kan også handle om, at etiske værdier forrådes af en selv eller andre. Når et menneske får revet tæppet væk under sig, vil eksistentielle og religiøse spørgsmål ofte melde sig. Troen kan være en kilde til fornyet livsmod i en krise..." siger Synne Garff.

KATEDRAL-BIO: HAMMARSKJÖLD

Efter filmen samtale med
forstander Nelima
Lassen, Den Internationale
Højskole i Helsingør

Biografen MovieHouse,
Rønnebær Alle 110A
Tirsdag den 19. november
kl. 17.30-20.30
Fri entre, men tilmelding
nødvendig

Filmen *Hammarskjöld*, fra 2023, instrueret af Per Fly, er en fortælling om Dag Hammarskjölds sidste dage som FN's generalsekretær. Vi er i 1961, og den kolde krig raser. Dag Hammarskjöld har påtaget sig opgaven at formidle fred i Congo. Filmen giver et indblik i mennesket bag den berømte politiker. I forlængelse af filmen har vi inviteret den nytiltrådte forstander for International People's College (Den internationale Højskole), Nelima Lassen, til at lægge op til en samtale om kulturel forståelse. Hvad er det for et værdigrundlag de unge studerende fra hele verden søger, når de kommer til Danmark og bor sammen på Den Internationale Højskole i Helsingør? Som optakt til filmen kan du onsdag den 6. november kl. 17 høre Louise Øhrstrøm fortælle om Dag Hammarskjölds spirituelle tanker, et perspektiv der kan kaste lys på Hammarskjölds evner som diplomat. Domkirken har lejet en biografsal i MovieHouse, Rønnebær Alle 110A. Af hensyn til siddepladser kræves tilmelding. Tilmelding senest den 12. november kl. 12 pr. mail sanktolai.sognhelsingoer@km.dk (med angivelse af navn og antal siddepladser) eller pr. telefon til kirketjenerne: 40 18 68 14

STUDIEKREDS EFTERÅRET 2024: SPØRGSMÅLET OM MENNESKET OG DET GODE LIV

Ved sognepræst Jakob Ulrik Hansen

Etik handler om, hvad det gode liv er, og etiske overvejelser retter sig imod, hvordan vi tager hensyn til andre og ikke kun have blik for egne behov. Tanker om det gode liv findes mange steder i vores kulturhistorie. Det kan udtrykkes som en bestræbelse; målsætninger man bør stræbe mod. Det vil sige dyder, hvor mennesker rettes mod det gode liv. Etik kan også udtrykkes som pligter, som byder mennesker, hvad det gode liv formaner. Efterårets studiekreds forfølger tanker om etiske og eksistentielle overvejelser om menneskelivet. En samtale om etik som et liv med dyder, der må følges, og pligter, som skal overholdes. Vi vil undervejs sammen læse korte tekstuddrag af Aristoteles, I. Kant, S. Kierkegaard og K. E. Løgstrup. Det er alle tænkere, der på hver deres måde overvejer, hvordan dyder og forpligtelser danner veje til det gode liv. Disse tekster læses mest som afsæt til en fællesdiskussion om, hvordan etik og det gode liv erfares i vores liv med andre. Alle er velkommen og deltagere i studiekredsen kan afhente tekstsamlingen på kirkekontoret eller få dem elektronisk tilsendt.

Vi mødes følgende tirsdage 10. sep., 8. okt., 29. okt. og 3. dec.

Alle dage mødes vi kl. 19-21 i Domkirkens Hus. Tilmelding og yderligere information: Jakob Ulrik Hansen, juh@km.dk, tlf. 71705599

Sogneudflugt

Fredag den 13. september kl. 13 – 17

KOM GLAD OG DELTAG I HELSINGØR DOMSOGNS "UD I DET BLÅ"-UDFLUGT I NORDSJÆLLANDS SMUKKE NATUR.

Turen foregår i bus, og med få stop undervejs skal vi besøge den smukke kunsthall Munkeruphus, beliggende i en smuk park med udsigt til havet. Her skal vi på guidet rundvisning i biernes verden set fra en kunstnerisk, historisk og poetisk vinkel ved husets kunstneriske leder Line Kjær.

Udstillingen er arrangeret af Morten Søndergaard, Anna Marie Orrù og Annesofie Becker med deltagelse af ca. 14 forskellige kunstnere.

Efter gode ord, fortælling og udstilling, bydes der på tiltrængt kaffe/the med hjemmebagt brød med ost og syltetøj samt kage i det fine væksthuse.

Tilmelding skal ske sammen med deltagerbetaling på 100 kr. til kirkekontoret Sct. Olai Gade 51 mandag til fredag mellem kl. 10-13. Vi stiger på bussen ved Wiibroe Plads/Sophie Brages Gade.

Yderligere oplysning: Menighedsrådsmedlem Lis Møller-Jørgensen tlf. 29261358 og sognepræst Jakob Ulrik Hansen.

VELKOMMEN TIL PATRICK GRAVERSEN JEPSEN

Sammen med vores kirketjenere Lisbeth Thing Mortensen og Laura Aare Møller kan vi glæde os over endnu et nyt ansigt ved kirkedøren.

Patrick Graversen Jepsen er ansat som vores tredje kirketjenere.

Patrick fortæller om sig selv: "Jeg holder af at arbejde med mennesker, og samtidig holder jeg af at varetage danmarkshistorien og traditioner. Jeg er uddannet med en kandidat i historie, så det kan jo ikke undgås, at jeg har et ønske om at

bevare vores kulturarv, som Domkirken jo også afgjort er en del af ... Ved siden af dette, så nyder jeg også flere af de daglige ting ved kirketjenere, om det så er at lære menigheden bedre at kende, eller sågar at ordne blomsterne ved alteret".

I Domkirken kan vi således glæde os over, at alle tre kirketjenerestillinger er godt besat.

Kulturnat i Helsingør

Fredag den 27. september kl. 18 – 21.30

Helsingør Domkirke er som altid del af Kulturnatten, hvor byens borgere møder hinanden i de mange forskellige huse og kulturinstitutioner, og på gader og stræder. Kulturnatten er en mulighed for at træde ind i nye rum og sammenhænge.

Program

Kl. 18 – 18.30:

Domorganist Else Marie Kristoffersen holder åbent hus på orgelpulpituret, hvor man kan se og prøve domkirkens imponerende orgel.

Kl. 18.30 – 19.00:

Sognepræst Kirsten Winther inviterer børn og forældre/bedsteforældre med på rundvisning oppe og nede i kirkerummet.

Kl. 19.00 – 19.20:

Organist Angela Wertenbach spiller koncert på kirkens cembalo.

Kl. 19.30–20.00:

Sognepræst Jakob Ulrik Hansen viser interesserede kirkens dåbskapel, som er en stor sjældenhed.

Sognepræst Kirsten Winther åbner fortællingerne i kirkens store altertavle, hvor engle titter frem i alle hjørner.

Sognepræst Anne Sofie Grandorf viser epitafierne, som er gravminder hængt op på væggene. Hun har kikkerter med.

Medlem af menighedsrådet Lis Møller-Jørgensen viser kirkens messehagler, lavet til kirken i 2009 af Per Kirkeby. Det foregår i sakristiet i kirken.

Kl. 20.00 – 20.20:

Gregoriansk sang med Domkoret.

Kl. 20.30 – 21.30:

Samme aktiviteter som kl. 19.30 – 20.00

Velkommen!

Om kirkens nye spir

Bag stilladsets gardiner ser ingen, hvad der sker. Alle kan dog høre hammerslag – tømmerne har udbedret træværk, men i særdeleshed undersøenket og forsejlet 3000 søm, der er 130 år gamle. Og kobbersmeden hamrer, så det er en lyst. Alt går efter planen – her er en lille smagsprøve på, hvor smukt det bliver.

Gudstjenester efteråret 2024

Tag ud
og gem

SEPTEMBER

Søndag 1. september	14.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 12.00 <i>Dåbs- og fam.gudstj.</i> Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Kirsten Winther Kirsten Winther Eva Tøjner Götke
Torsdag 5. september	Flagdag	Kl. 17.00	Linda Rönnow Eva Tøjner Götke
Søndag 8. september	15.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Eva Tøjner Götke Anne Sofie Grandorf
Søndag 15. september	16.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Anne Sofie Grandorf Jakob Ulrik Hansen
Søndag 22. september	17.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Jakob Ulrik Hansen Kirsten Winther
Søndag 29. september	18.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Kirsten Winther Jakob Ulrik Hansen

OKTOBER

Lørdag 5. oktober		Kl. 10.30 <i>Landemodegudstjeneste</i>	Peter Birch
Søndag 6. oktober	19.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Eva Tøjner Götke Kirsten Winther
Lørdag 12. oktober	Æblehøst- gudstjeneste	Kl. 11.00	Jakob Ulrik Hansen Anne Sofie Grandorf
Søndag 13. oktober	20.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Jakob Ulrik Hansen Anne Sofie Grandorf
Søndag 20. oktober	21.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 12.00 <i>Dåbs- og fam.gudstj.</i> Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Kirsten Winther Kirsten Winther Jakob Ulrik Hansen
Søndag 27. oktober	22.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Anne Sofie Grandorf Eva Tøjner Götke

NOVEMBER

Lørdag 2. november	Grønlandsk gudstjeneste	Kl. 13.00	Marianne Lyngre Krog
Søndag 3. november	Alle Helgens dag	Kl. 10.00 Kl. 12.00 <i>Dåbs- og fam.gudstj.</i> Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Kirsten Winther Kirsten Winther Eva Tøjner Götke
Søndag 10. november	24.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Eva Tøjner Götke Anne Sofie Grandorf

Søndag 17. november	25.s.e.trin	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Jakob Ulrik Hansen Kirsten Winther
Søndag 24. november	Sidste s. i kirkeåret	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Kirsten Winther Jakob Ulrik Hansen
Fredag 29. november	Julesang i Domkirken	Kl. 16.00	Eva Tøjner Götke

DECEMBER

Søndag 1. december	1. s. i advent	Kl. 10.00 Kl. 16.30 <i>Aftensang</i>	Eva Tøjner Götke Kirsten Winther
--------------------	----------------	---	-------------------------------------

HUSK: Middagsandagt hver onsdag kl. 12

Blandt Domkirkens mange gudstjenester er der middagsandagt hver onsdag. Når den store klokke slår tolv, går tiden i stå og evigheden viser sig i et glimt under sang, ord og stilhed. Herefter forsætter tiden igen sin gang og vi drikker kirkekaffe.

DEN 5. SEPTEMBER – FLAGDAG FOR DANMARKS UDSENDTE

Fejring med kort gudstjeneste i Domkirken kl. 17.00-17.30.

Flagdagen for Danmarks udsendte er (siden 2009) en officiel flagdag for Danmarks udsendte i international tjeneste. Flagdagen er en anerkendelse af de personer, der er eller har været udsendt på en mission af Danmark siden 1948 på baggrund af en beslutning, der er truffet af regering, Folketing eller en minister.

Mange mennesker rejser ud for Danmark, både soldater, beredskab og udsendte for organisationer, der har blik for nøden i verdens brændpunkter.

Efter gudstjenesten er alle velkomne til at følge med til Helsingør Kirkegård, hvor der er kransenedlæggelse. Aftenen slutter i Toldkammeret. Fejringen af flagdagen sker i samarbejde med Helsingør Kommune.

Sognepræst Linda Rönnow
(Sct. Mariæ og præst i Veteranhuset i Helsingør)
Domprovst Eva Tøjner Götke

ÆBLEHØSTGUDSTJENESTE I DOMKIRKEN

Lørdag den 12. oktober
kl. 11.00-11.30

Årets æbler på kirkens dåbstræ er modne og det er plukketid. Alle dåbsbørn, deres søskende, forældre, faddere og bedsteforældre indbydes til årets æblehøst.

Ved dåb i Skt. Olai Kirke bliver barnets æble hængt på dåbstræet. Nu skal de plukkes og tages med hjem til minde om dåben i kirken.

Ved æblehøstgudstjenesten skal vi bruge vores sanser: lytte, røre, smage, synge, mens vi går på opdagelse rundt i kirkerummet.

Sognepræst Anne Sofie Grandorf og Jakob Ulrik Hansen

ALLEHELGENSDAG

søndag den 3. november kl. 16.30

Allehelgensdag afholder vi mindegudstjeneste i Helsingør Domkirke ved domprovst Eva Tøjner Götke. Ved denne gudstjeneste er der mulighed for at tænde et lys og høre navnet oplæst på de mennesker, vi savner.

Det er en stille og højtidelig gudstjeneste med musik, læsninger og salmer, der bekræfter os i håbet om, at kærligheden er stærkere end døden.

Musik i Domkirken

KONCERT MED TROMPET OG ORGEL

Torsdag den 12. september kl. 19.30

Solotrompetist ved Det kongelige Kapel Lars Husum og Else-Marie Kristoffersen spiller musik for trompet og orgel af danske og udenlandske komponister. Musik af blandt andre Christian Præstholm og Rolf Wallin. Gratis adgang.

ENSEMBLEKONCERT

Lørdag den 14. september kl. 16.00

Sankt Olai-ensembleerne under ledelse af Roland Haraldson opfører musik af 200-års-jubilaren Anton Bruckner. Entré.

AFTENSANG

Hver søndag kl. 16.30

Den 1. september tager vi hul på en ny sæson med aftensang hver søndag kl. 16.30. Som noget nyt vil der den første søndag i hver måned være planlagt ekstra musik. Se mere på hjemmesiden om musikken de enkelte søndage eller tag en flyer i våbenhuset.

SØVÆRNETS TAMBURKORPS

Onsdag den 9. oktober kl. 19.30

60 års jubilæumskoncert med Søværnets Tambourkorps under ledelse af Dorthe Zielke. En festlig koncert, hvor marinens orkester af messinginstrumenter og slagtøj spiller dansk musik fra orkestrets repertoire. Entré 90 kr. Børn under 18 år og unge under uddannelse gratis adgang.

FAMILIEKONCERT

Fredag den 18. oktober kl. 16.00

Familiekoncert i efterårsferien. *Fløjtenes magi* med Poul Høxbro. Poul Høxbro har samlet et udvalg af sine fløjter og spiller musik fra det fjerne østen, fra urtiden og også fra nutidens Danmark. Poul Høxbro fortæller om musikken og sine mange fløjter. Gratis adgang.

Musik i Domkirken

ALLE HELGENS KONCERT PÅ KIRKEGÅRDSKAPELLET Lørdag den 2. november kl. 13.30

Koncert med oplæsning i anledning af Alle Helgen. En halv times musik og oplæsning. Efterfølgende er det muligt at gå på kirkegården med lys.

Denne koncert med musik og digtoplæsning henvender sig til alle - også ikke-medlemmer af folkekirken - som har mistet og gerne vil mindes deres kære. For dem, som har deres kære liggende på Helsingør Kirkegård, er der mulighed for at tænde gravlys på gravstederne efter koncerten. Helsingør Kirkegård udleverer gravlys. Gratis adgang

Medvirkende:

Charlotte Andersson, saxofon

Else-Marie Kristoffersen, orgel

Eva Tøjner Götke, oplæser

SKUMRINGSKONCERT

Fredag den 15. november kl. 16.00

Vivaldi forever. Cellist Hanna Englund og Else-Marie Kristoffersen opfører to af Vivaldis 6 cellosonater. Desuden vil Angela Wertenbach spille en af J.S. Bachs berømte transkriptioner af Vivaldis koncerter for orgel. Gratis adgang.

BISKOPPENS JULEKONCERT

Lørdag den 30. november kl. 16.00

Igen i år inviterer biskop Peter Birch til en stemningsfuld julekoncert i domkirken. I år med Islev kirkes børnekor, Stiftskoret Vokalensemblet Suona samt oboist Henrik Goldschmidt. Gratis adgang.

ARS NOVA COPENHAGEN I HELSINGØR:

Søndag den 22. september kl. 15.00
i Sankt Mariæ Kirke.

Lørdag den 2. november kl. 15.00
i Sankt Mariæ Kirke.

(Koncerten er flyttet fra Helsingør Domkirke)

Billetter kan købes via Billetto.dk

NY KANTOR I HELSINGØR DOMKIRKE

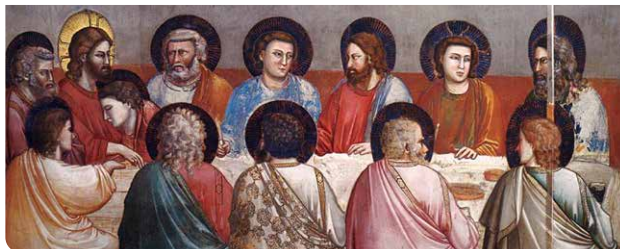
I domkirken har vi fornøjelsen af at byde vores nye kantor Ole Faurshou velkommen. Vi glæder os til et godt samarbejde. Om sig selv fortæller han: Jeg er 54 år og er flyttet til Snekkersten med min kone Charlotte for 4 år siden, og vi er meget hurtigt kommet til at holde meget af både vandet, skoven og ikke mindst Helsingør, som er en fantastisk dejlig og spændende by! Vi kom fra Holstebro, hvor Charlotte var forstander på Orkester Efterskolen.

Jeg er opvokset i Aarhus, men uddannet som kor- og orkesterdirigent på konservatorierne i København og Wien og har siden min debut i København i 2003 haft fornøjelsen af at arbejde med mange dejlige ensembler både i Danmark og i udlandet, men arbejder fast som dirigent for Universitetskoret Lille MUKO i København. Nu glæder jeg mig meget til at blive en del af holdet bag musikken ved Helsingør Domkirke og være med til at skabe de store musikalske øjeblikke, som er så vigtig en del af oplevelsen af at komme i disse smukke, historiske rammer.

Refleksionsværksted

– Vinterliv i dybet

Ved sognepræst Kirsten Winther

Alt det, som foregår i en kirke, kan ses som et refleksionsværksted for os, som er til stede og bruger kirken. Samtidig med at det er et mødested mellem Gud og mennesker.

Ritualerne som dåb, nadver, konfirmation, bryllup og begravelse er handlinger, som fastsætter en ny virkelighed for den, som går ind i ritualen. F.eks. den, som bliver døbt, og som nu bliver forbundet med Gud, som et barn med sin far. Og på samme tid bliver forbundet med alle andre døbte i et fællesskab af forskellige, som har det til fælles, at vi ser Jesus som vores mester og vil følge ham. Ritualer er fastlagte former, og det betyder tryghed og rytme, når man tager del i dem. Også gudstjenestens form er fastlagt og er gammel. *Det, som er nyt hver gang, er os!* Gennem livet møder vi udfordringer, forandringer eller problemer, som vi ikke kendte til eller ikke tidligere har set betydningen af. Her kommer vi på arbejde!

Og kan i arbejdet bruge det refleksionsværksted, som gudstjenester og kirkelige handlinger også er. Højmessens søndag formiddag er den klassiske gudstjeneste, og vi har forskellige gudstjenester. Til december vil jeg invitere til nogle gudstjenester, som jeg kalder *Refleksionsværksted*. De vil foregå i kirken i

rummet til højre for alteret i kirkens sydside. Det er et meget smukt rum.

Gudstjenesterne vil foregå lørdag formiddag, kl. 9 – 10.30 i perioden 7. december – 1. marts i alt 6 gange. Jeg kalder dem: *Vinterliv i dybet*. Og formålet er at arbejde med sit liv med troen som redskab. Der er et tema til hver gang. Det er: Generøsitet. Selvindsiget og grænser. Hjem. Overlevelse. Lærevillighed og nysgerrighed. Håb.

Vi vil synge en salme først og sidst og bede Fader-vor. Og deltagerne skal i samspil med kirkerummet, billeder og ord forholde os til vores liv. I en samtale bagefter deler vi det, som vi vil dele. Fra begyndelsen af november vil der være en folder i kirken og oplysninger på hjemmesiden.

Salmerne i Salmebogen

Ved sognepræst Kirsten Winther
og domorganist Else-Marie Kristoffersen

Søndag 29. september kl. 11.30
(18. søndag e. Trinitatis)
Søndag 24. november kl. 11.30
(Sidste søndag i kirkeåret)

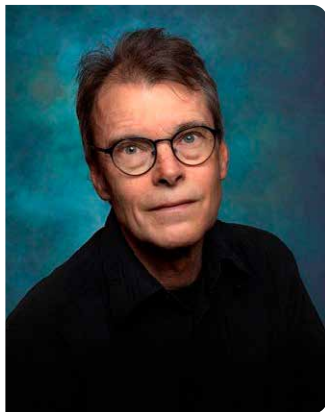

Vi inviterer til samtale om salmerne. Det sker efter højmessens i Oxernes kapel, hvor vi får en kop kaffe. Og ser på de salmer, som er brugt i gudstjenesten - gamle og nye, kendte og mindre kendte. Else-Marie Kristoffersen fortæller om melodierne og musikkens brug i gudstjenesten. Og Kirsten Winther gennemgår salmerne, fortæller om en salmedigter, siger noget om salmernes funktion i gudstjenesten eller om deres brug som læsning for den enkelte.

Interview med Roland Haraldson om tiden i Helsingør Domkirke

Jeg tiltrådte stillingen som organistassistent i 2008. Et par år senere blev stillingen gjort til en kantorstilling, i erkendelse af vigtigheden af netop korlederen, som er en kantors arbejdsområde.

En vigtig opgave var at lede kirkens drengekor. Den kvalifikation, som var afgørende for at jeg

fik stillingen, var den store kapelmesteruddannelse fra orkesterdirigentklassen ved konservatoriet i København, og et virke som dirigent og lærer i kordirektion ved konservatoriet. Dog havde jeg ingen erfaring i arbejde med børnekor.

Jeg opdagede hurtigt at der reelt ikke var et drengekor, kun en meget lille gruppe var tilbage. At hverve drenge viste sig være en svær opgave. Jeg mødte mange skuffelser, den værste var nok da vi faktisk havde et ikke stort, men ret velsyngende drengekor, som vi ville motivere med en korrejse til London. De sang godt, stemningen var god, og jeg håbede, at nu kører det! Men ak, flere af de unge sangere mente omvendt, at rejsen var et højdepunkt, og således et logisk tidspunkt at holde op i koret, og gå til noget andet!

På voksenkorområdet var modvind dog blevet til medvind. Med hjælp af mine sangerkontakter i København kunne jeg hurtigt etablere et godt kor. Det lykkedes også at etablere et kammerorkester. Ved den første koncert med det nye ensemble havde vi et kor på

12 sangere (3 på hver stemme), og et orkester på 19. Siden er udviklingen bare fortsat. Orkestret er vokset til et fuldt besat kammerorkester på ca. 32 musikere. Nogle af dem er endda tidligere professionelle, som kører herop fra København for at spille ulønnet i vores orkester. Koret er godt besat med gode sangere. Det giver os muligheden for at opføre mange af de store, kirkemusikalske værker hvert år.

Samarbejdet med kirkens præster og organister har også været en glæde. Med Kirsten Winther har jeg f.eks. lavet flere samarbejdsprojekter, hvor foredrag og koncerter har suppleret hinanden.

Den mulighed, som kirken giver at sætte musikken ind i en større sammenhæng, er det mest fascinerende og motiverende i mit virke. Jeg fortsætter som dirigent for koret og orkestret, Skt. Olai Ensembleerne, men siger farvel til Domkoret. Ikke fordi jeg er træt af dem: jeg vil savne dem. Til min efterfølger har jeg glæden af at overlevere et domkor, der aldrig har været bedre!

Men tiden går, jeg er blevet ældre, og tiden knap.

Jeg ved, at der kommer en ny kantor, som vil kunne videreføre dette arbejde på mindst samme niveau. Jeg vil nu koncentrere mine kræfter om de ensembler, det er lykkedes mig at skabe i vores lille provinsby. De er unikke, og vigtige. Vores kirkemusikalske arv er en vigtig del af forkyndelsen. Ikke mindst i vores tid, hvor vi hele tiden overøses af informationer og ord. Musikken kan åbne døre til vores sind.

Jeg glæder mig også til at få mere tid til at komponere. Dette er ikke et stort farvel: Jeg vil stadigvæk have min gang i kirken som dirigent for ensembleerne i forhåbentlig en del år endnu. En stor tak til Helsingør Domkirke for mange gode år.

Kender du dette i kirken?

Af kirkeværge Torben Bill-Jessen

Borgervæbningsfanen

Ud fra væggen i nordre sideskibs vestende hænger en silkefane på stang, til minde om byens borgervæbnings indsats den 30. marts 1801, da den engelske flåde passerede Kronborg på vej til København og skærtorsdagslaget 2. april 1801. Fra Kronborg forsøgte man forgæves at hindre forbisejlingen. Flere af borgervæbningens folk dræbtes i Kronborgs strandbatterier.

Fanen, der er en kopi af den originale, har dansk våben og Christian VII's monogram i hjørnerne. Fanen har følgende indskrift "Helsingørs andet Borgercompagnis Fane, bekostet af Compagniets Medlemmer til Erindring om 30te Marts 1801". - Fanen ophængtes 1804 i midterskibet. 1838 fjernede man den herfra, da den hindrede udsigten mod alteret. Den er givet af kompagniet ved dets sidste kaptajn, Joachim Math. Gædeken. Tavlen i væggen under stangen beretter herom. Efter en meddelelse fra 1898 skulle der på det tidspunkt hænge en gammel fane fra Christian IV's tid i kirken. Det er formentlig en forveksling med denne.

Kanonkugle

I korets nordøstlige hvælv sidder en kanonkugle, med historie tilfælles med borgerkompagniets fane. Ved den engelske flådes forbisejling den 30. marts 1801, forsøgte Kronborgs kanoner forgæves at hindre flåden i at passere. Der faldt efter traditionen 4 af englændernes kugler i byen, den første ironisk nok i den engelske konsul Fenwicks gård, Strandgade 85-87, hvor den endnu sidder indmuret over porten i gården, den anden i den franske konsuls gård, den tredje i Sct. Mariæ Kirke og den fjerde i Sankt Olai Kirke, hvor den slog et hul i hvælvingen og hvor den endnu sidder.

Regnebræt

Ved døren i nordre sideskib ind til sakristiet (præsteværelset) hænger til højre en lille sort kommunikanttavle (regnebræt) med 3 rækker huller nummereret fra 1-60. Regnebrættet er fra ca. 1700 og brugtes til at holde tal på altergæsterne før særkalkene blev indført. Her ved kunne man holde rede på hvor mange alterbrød, man skulle tage frem. Der førtes kommuniionsprotokoller altså regnskabsbøger, hvor navnene på folk der gik til alters, blev skrevet ind. Man skulle helst modtage nadveren mindst et par gange om året, efter først at have deltaget i en skriftemålgudstjeneste.

MIT HAAB STAAR TIL GUD ALENE

Mein hoffnvng zu Godt Alleine

Det her viste foto med kong Frederik II valgsprog, sad på prædikestolens bagpanel fra 1945 og en årrække frem. Det dækkede kong Frederiks oprindelige tyske udgave "Mein hoffnvng zu Godt Alleine". Kirkens prædikestol er sat op 1568, og på stolen ses rigsvåbnet, og på rygpanelet et forgyldt F (Frederik II), holdt af himmelske hænder. Derover kongens valgsprog "Mein hoffnvng zu Godt Alleine". Efter krigen i 1945 havde man det ikke så godt med den tyske tekst, hvorfor et skilt med den danske tekst blev sat ovenover med "Mit haab staar til Gud alene". Olai Kirke var i århundrede byens danske kirke, i modsætning til Sct. Mariæ Kirke, der i mange år var kirke for byens og Kronborgs (militærets) tysktalende befolkning, hvorfor mange inskriptioner i nabokirken er på tysk.

Præsten David Christensen – det siges at han går igen på kirkeloftet

Som præst her ved kirken blev han viklet ind i en kedelig sag, idet enken Anne salig Chr. Späths i 1639 anlagde sag imod ham for brudt ægteskabsløfte, endda efter at hun havde født ham et barn, som dog døde. Han måtte betale en stor erstatning, og fik kun af kongelig nåde lov at beholde sit embede. David Christensen nåede at opleve den forsmædelige 6. september 1658, da Kronborg overgav sig til den svenske general Wrangel. Den 7. december samme år døde han og begravedes som sine forgængere under gulvet i Skt. Olai.

Som David Christensen nu fremtræder på maleriet over døren til præsteværelset, er han en tilsyneladende lille, duknakket eller skrutrygget mand, der synes

ældre end de 51 år, han højst kan have været. Han er den eneste af Skt. Olais præster, om hvem det siges, at han går igen, når mørket falder på, og endnu i slutningen af 1940'erne, fortalte en mand i fuldt alvor om sit møde med den dystert udseende mester David.

Helsingør Domkirke, Skt. Olai Kirke

Sct. Annagade 12, 3000 Helsingør, www.helsingoerdomkirke.dk

Domkirkens Hus med kirkekontoret, øvrige kontorer, mødelokaler mv.: Sct. Olaigade 51-53, 3000 Helsingør

Kirken er åben tirsdage – lørdage fra kl. 10 – 14 (september – april)

Se eventuelle udvidede åbningstider på kirkens hjemmeside.

Domprovst

Eva Tøjner Götke

Provstikontoret, Sct. Olaigade 53, 1.th.

Træffes bedst mandag-torsdag

kl. 10-12

Tlf. 24445599

etg@km.dk

Sognepræst

Jakob Ulrik Hansen

Hollandskevej 1

Træffes bedst tirsdag-fredag kl. 10-11

samt torsdag kl. 17-18

Tlf. 71705599

juh@km.dk

Sognepræst

Kirsten Winther

Sct. Olaigade 53, 1.tv.

Træffes bedst tirsdag-fredag kl. 10-11

samt torsdag kl. 17-18

Tlf. 4921 4144

kwi@km.dk

Sognepræst

Anne Sofie Grandorf

Sct. Olaigade 53, 1. th.

Træffes bedst mandag og onsdag

kl. 10-11

Tlf. 49217052 eller 31400991

ansg@km.dk

Menighedsrådets formand

Ulla Ringbæk

Jettevej 10, 3060 Espergærde

Tlf. 21735550

formand@sankt-olai.dk

Kirkekontor

Kordegner Jacob Ægidius

Sct. Olaigade 51

Åbent hverdage kl. 10-13

Onsdag tillige kl. 15-17

Der kan aftales udvidet åbningstid til afhentning af attester mv.

I ferieperioder varetages personregistrering mv. af nabosognene – se hjemmesiden

Tlf. 49210443

sanktolai.sognhelsingoer@km.dk

Kirketjenere

Lisbeth T. Mortensen, Laura A. Møller og Patrick G. Jepsen

Tlf. 40186814

Domorganist

Else-Marie Kristoffersen

Sct. Olaigade 53, 1. th.

Tlf. 29321050

domorganist@sankt-olai.dk

Organist Angela Wertenbach

Sct. Olaigade 53, 1. th.

Tlf. 51648863

Domkantor Ole Faurschau

Sct. Olaigade 53, 1.th.

Tlf. 40856631

domkantor@sankt-olai.dk

Kor- og orkesterleder

Roland Haraldson

Tlf. 40251280

roland@haraldson.dk

Regnskabskontor

Regnskabsfører Trine Clausen

Tlf. 91176067

Hvad gør jeg ved:

Fødsel, dåb, navngivning, navneændring, vielse og dødsfald?

Se www.personregistrering.dk for information og www.borger.dk for selvbetjening med MitID.

Kirkebil for gangbesværede

Kontakt kirketjenere eller kirkekontoret senest torsdag kl. 12.

Tlf. 49210443

Kirkebladet er udgivet af Helsingør Domsogns Menighedsråd

Redaktion: Jakob Ulrik Hansen (ansv.)

Tryk: Nofoprint tlf.: 49222500

Kirkebladets omdeling er en del af Forbrugeroplysningspolitikken

Deadline for stof til næste kirkeblad:

Tirsdag den 22. oktober 2024

Oplag: 5700

FIND OS OGSÅ PÅ FACEBOOK:

<https://www.facebook.com/HelsingorDomkirke>